

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 302/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti T., a. s., so sídlom B., zastúpenej advokátom JUDr. M. R., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obo 329/05 a jeho rozsudkom z 8. februára 2007 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 28 Cb 96/02-442 z 24. mája 2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti T., a. s., odmieta pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. mája 2007 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti T., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovoru“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obo 329/05 a jeho rozsudkom z 8. februára 2007 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 28 Cb 96/02-442 z 24. mája 2005.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že krajský súd o žalobe sťažovateľky rozhodol rozsudkom č. k. 28 Cb 96/02-442 z 24. mája 2005 tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť sťažovateľke z titulu primeraného zadosťučinenia 3 000 000 Sk, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu, v ktorom si uplatňovala nárok na náhradu škody v sume 26 400 000 Sk spolu s 18,5 % úrokom z omeškania od 16. októbra 2000 do zaplatenia, zamietol a účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podali v zákonom ustanovenej lehote odvolanie sťažovateľka ako žalobkyňa a žalovaný. Sťažovateľka podala odvolanie proti tej časti rozsudku, v ktorej krajský súd žalobu zamietol. Najvyšší súd ako súd odvolací rozhodol o odvolaní rozsudkom sp. zn. 6 Odo 329/05 z 8. februára 2007 tak, že rozsudok krajského súdu v časti, v ktorej ho napadla sťažovateľka odvolaním, potvrdil ako vecne správny a v časti, ktorou bolo rozhodnuté o primeranom zadosťučinení, zrušil a vrátil vec v zrušenom rozsahu na ďalšie konanie krajskému súdu.

V sťažnosti sťažovateľka okrem iného uviedla, že *„Žalobca sa zákonným spôsobom domáhal svojho nároku na náhradu škody a na priznanie primeraného zadosťučinenia v dôsledku nekalosúťažného konania žalovaného. Prvostupňový súd zamietol návrh v časti o priznanie náhrady škody, pričom dôvodil neplatnosťou a pochybnosťou zmlúv i obchodného partnera, neplatným dojednaním zmluvnej pokuty, dojednaním len jednostraného záväzku (kde oprávneným mal byť podľa názoru súdu žalobca) ako i porušením všeobecnej prevenčnej povinnosti podľa OZ. Odvolací súd potvrdil zamietavé rozhodnutie súdu prvého stupňa, avšak na základe úplne inej rozhodujúcej skutočnosti, a to, že nárok na náhradu škody zanikol uzavretím Dohody o vysporiadaní záväzkov a pohľadávok z 15.11.2000.“*

Sťažovateľka v sťažnosti ďalej uviedla: „*Postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu v tomto prípade bola odňatá žalobcovi možnosť konať pred odvolacím súdom, pretože odvolací súd rozhodoval na základe nových skutkových zistení a na podklade úplne odlišných právnych záverov, než súd prvého stupňa. Za odňatie možnosti konať pred súdom považujeme skutočnosť, že sa žalobca nemohol kvalifikovane vyjadriť k zmeneným dôvodom, pre ktoré odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.*

Odňatím možnosti konať pred súdom je nielen procesný postup súdu ale aj jeho rozhodnutie, v dôsledku ktorého účastník nemôže uplatniť svoje práva. Rozhodnutiu musí predchádzať zákonné konanie, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany účastníkovi patria procesné práva ako právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, právo navrhopovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcich.

Napokon Občiansky súdny poriadok uplatňuje zásadu predvídateľnosti rozhodnutí, ktorá ukladá súdu sprístupniť účastníkom právnu kvalifikáciu skutku konkrétnym poučením o dôkaznej povinnosti, ak priebeh konania nasvedčuje tomu, že právny názor účastníka konania je iný než právny názor súdu (pozri Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 15.9.2005, sp. zn. 30 Cdo 749/2005 a publikovaný v Soudních rozhledech č. 1/2006, 12. ročník, str. 12).

Uvedenými zásadami sa procesne konajúci súd v druhom stupni vôbec neriadil.

Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa žalobca dozvedel, odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver (pre potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa v časti, v ktorej zamietol nárok na náhradu škody vo výške 26.400.000,-Sk) zo skutočností, ktoré prvostupňový súd nehodnotil. V tomto štádiu už nemal žalobca možnosť zaujímať k nim stanoviská, navrhopovať dôkaz na ich vyvrátenie alebo aspoň spochybnenie a vyjadrovať sa aj k ich právnej relevantnosti vo vzťahu k predmetu sporu.

Znemožnenie realizácie procesných práv účastníka v takomto prípade je prakticky dôsledkom nerešpektovania ústavného princípu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania odvolacím súdom, lebo účastníkovi konania odopiera možnosť prieskumu správnosti nových, poprípade – z pohľadu súdu prvého stupňa doposiaľ bezvýznamných (z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich) skutkových zistení (pozri Rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1 Cdo 145/2004 a uverejnený v prílohe

Justičnej revue č. 1/2007, ročník 59, str. 102; porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 5 Cdo 93/2000).“

Podľa vyjadrenia sťažovateľky postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obo 329/05 a jeho rozsudkom z 8. februára 2007 bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka tvrdí, že postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho jej bola v tomto prípade odňatá „... možnosť konať pred odvolacím súdom, pretože odvolací súd rozhodol na základe nových skutkových zistení a na podklade úplne odlišných právnych záverov, než súd prvého stupňa. Za odňatie možnosti konať pred súdom považujeme skutočnosť, že sa žalobca nemohol kvalifikovane vyjadriť k zmeneným dôvodom, pre ktoré odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa.“.

Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že najvyšší súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obo 329/05 a rozsudkom z 8. februára 2007 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 28 Cb 96/02-442 z 24. mája 2005, porušil jej základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, označený rozsudok najvyššieho súdu v sťažovateľkou napadnutej časti zrušil a vrátil mu vec v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie a priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v sume 7 424,60 Sk.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu poskytnutie ochrany konkrétnemu právu alebo slobode v konaní pred ústavným súdom v zásade nie je prípustné, pokiaľ ten, kto má v úmysle sa jej dovolať, najprv nevyčerpal všetky účinné opravné prostriedky, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecným súdom (IV. ÚS 201/04). Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd, tak ako sú uvedené v druhej hlave ústavy, totiž nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich (napr. I. ÚS 42/00).

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Obo 329/05 a jeho rozsudkom z 8. februára 2007 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 28 Cb 96/02-442 z 24. mája 2005.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podstata sťažovateľkiných námietok spočíva v tom, že postupom a rozsudkom najvyššieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Podľa sťažovateľky najvyšší súd ako súd odvolací rozhodol na základe nových skutkových zistení a na podklade úplne odlišných právnych záverov, k akým dospel prvostupňový krajský súd, pričom sťažovateľka nemala možnosť sa k zmeneným dôvodom, na základe ktorých najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu, kvalifikovane vyjadriť. Keďže odvolací súd dospel k iným skutkovým zisteniam a rozhodujúcim dôvodom, ktorými sa prvostupňový súd nezaoberal, mal napadnutú časť rozsudku zrušiť a vec vrátiť v zrušenom rozsahu súdu prvého stupňa na ďalšie konanie pre nedostatočne zistený skutkový stav. Keďže odvolací súd v prejednávanej veci takto nepostupoval a sťažovateľka nemala možnosť vyjadriť sa k právnomu posúdeniu skutkového stavu, odňal jej týmto možnosť konať pred odvolacím súdom.

Podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 102/04) odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa vykonaným dôkazom i k právnej stránke veci a pod). Z obdobných právnych názorov vychádza aj judikatúra najvyššieho súdu (napr. rozhodnutia sp. zn. 5 Cdo 102/01 z 27. septembra 2001 alebo sp. zn. 5 Cdo 93/2000 z 25. októbra 2000).

Znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré by inak mohol účastník pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený, je vadou konania v zmysle § 237 písm. f) OSP. Takáto vada zakladá prípustnosť dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, pričom dovolací súd musí na ňu vždy prihliadnuť.

Z uvedeného vyplýva, že medzi namietaným nedostatkom postupu najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 6 Obo 329/05 a jeho rozsudkom z 8. februára 2007 a odňatím možnosti konať pred súdom z hľadiska § 237 písm. f) OSP nie je taká absencia súvislosti, ktorá by vylučovala uplatnenie tejto námietky ako dovolacieho dôvodu, a tým vylúčila právomoc dovolacieho súdu. Naopak, ústavný súd zastáva názor, že zásadná časť odôvodnenia sťažnosti je obsahovo totožná s dovolacím dôvodom vyplývajúcim z citovaného ustanovenia § 237 písm. f) OSP a v prípade podania dovolania by to bol práve dovolací súd, ktorý by bol príslušný na meritórne prerokovanie námietok sťažovateľky a ktorý by o ich oprávnenosti v konečnom dôsledku rozhodol.

Ústavný súd v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti na najvyššom súde zistil (úradný záznam z 15. júla 2008), že sťažovateľka proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 329/05 z 8. februára 2007 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 28 Cb 96/02-442 z 24. mája 2005, nepodala dovolanie, a preto dospel k záveru, že posúdenie námietky sťažovateľky ústavným súdom v situácii, keď sa sťažovateľka neobrátila na príslušný dovolací súd, t. j. nepodala dovolanie, hoci ho podať mohla, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami, ktoré v nej sťažovateľka nastolila.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2008